

Maandag 10 oktober 1977

De Nieuwe Gazet

De 10e Biennale van Parijs

Het rustige feest der jongeren

Colette (U.S.A.): Le petit Trianon.

De 10e Biennale van Parijs wordt dit jaar gehouden in het vrijgekomen Palais de Tokyo en in het Musée d'art moderne de la Ville de Paris, beide gelegen aan de Avenue du Président Wilson (tot 1 november).

Voor ons Belgen hangt er een minder prettige vaststelling aan vast: ondanks het feit dat enkele Belgen uit de vaderlandse kunstwereld als correspondent deel uitmaken van het biennale lichaam, is geen enkel Belgisch kunstenaar op de show vertegenwoordigd. Verantwoordelijk voor de selectie zijn de leden van de internationale commissie en daarin zit dan weer geen Belg. Ofwel hebben onze kunstenaars niets te brengen, ofwel vallen zij niet in de smaak van een kliek, ofwel wensen zij niet deel te nemen aan deze internationale gebeurtenis, ofwel zijn er occulte krachten werkzaam, ofwel is ons land te klein, ofwel ofwel.

Tweede vaststelling: alhoewel de video uitgeroepen werd tot fenomeen nr. 1 van het hele gebeuren, is het de bezoeker, die niet in de mogelijkheid verkeert iedere dag van de week en dan nog op bepaalde uren aanwezig te zijn, onmogelijk zich een idee te vormen van wat de weerhouden banden te bieden hebben. Al wat ik weet, is dat de grote meerderheid van de video-kunst afkomstig is uit de V.S.A., Frankrijk en Groot-Brittannië.

Het was de inrichters niet mogelijk een video-bank in te richten zoals dat in Kassel wel het geval is. Wel staan hier en daar toestellen opgesteld, eenzaam en alleen of in reeksverband, maar ook daar gebeurt het dat technisch defect de be-

zoeker parten speelt. Wie geluk heeft kan wel getuige zijn van «performances», want deze worden dag in dag uit aan de man gebracht. Zij verlopen meestal in stilte, zodat zij moeten beschouwd worden als kunstwerken van voorbijgaande aard, maar waarvan de bedoeling bestaat in het verwerklijken van wat in een schilderij, een foto, een assemblage verward is tot statische informatie. De toeschouwer blijft echter meestal toeschouwer, hij wordt zelfs nog meer opgeëist dan in de traditionele kunst.

Eén van de problemen van de hedendaagse kunstenaars is het antwoord op de vraag op welke wijze de buitenstaander, de toeschouwer, de andere, actief en zelfs scheppend, kan betrokken worden in het proces van de kunst. In hoeverre de oorspronkelijke initiatiefnemer zichzelf dan overbodig maakt, die overbodigheid kan aanvaarden, is nog niet duidelijk.

Voor wie koppig, sentimenteel, of geconditioneerd, blijft vasthouden of uitkijken naar meer vertrouwde vormen van kunst, is er nog voldoende in de biennale aanwezig om een bezoek te rechtvaardigen.

Zoals ieder jaar is er een speciale sectie. Dit jaar is zij gewijd aan Latijns-Amerika. Omdat het voor de westerse geïnteresseerden zo moeilijk is in die verre cultuur binnen te dringen, is het aan te raden vooraf de audio-visuele show bij te wonen. Hierin wordt o.a. de aandacht gevestigd op de dichotomie tussen de Europese en de Amerikaanse cultuur. Europa = gesloten ruimten, bv. de gewelfde kerk. Amerika = open ruimte, open licht. Tussen de twee gaapt

een kloof waar de architectuur het onmogelijke doet om de brug te slaan, waar de sculptuur uitgroeit tot teken (vgl. de precolumbiaanse cultuur). Eenzelfde dichotomie bestaat tussen de «geleerde» kunst en de volkskunst. Ook daar moet de kloof opgevuld worden. De jongeren werken in die zin.

Wat «onze» kunst betreft, zij staat stil bij, aarzelt, zoekt, bijt zich vast, engageert zich. De bezoeker komt terecht van koude serialiteit, uiterste abstractie, in geëxaspereerde rampen-journalistiek of vrolijke tjingeltjangel. Men kan er zichzelf in after-image effect afdrucken op de wanden van een onbesmet interieur. Men kan het rijdend museum van Robert Wade uit Texas betreden. Of weerstaan aan de verleiding om in de droomwereld van Colette opgenomen te worden (bij voorkeur aan een slapende vrouw voorbehouden). Of de geheimnisvolle vitrines van Robert Helm naderen. Of met de groep UNTEL de duizend voorwerpen uit het dagelijks gebruik inventariseren.

Je voelt het zo aan, je ondergaat het lijfelijk en verstandelijk, het keerpunt is overschreden, de traditie ligt achter ons en de toekomst is er. De vraag is alleen: waar, wanneer hoe? Niet meer waarom, maar hoe, dat is het voornaamste wat de jongeren zullen moeten klaarspelen. Hun waarom is hun hoe. Ik meen te weten dat het hier gaat om één der moeilijkste opdrachten die men zich kan indenken. Ik hoop maar dat er een antwoord komt.

A. MERCKX